

Regeringens proposition

2005/06:122

Bötesbelopp

Prop.
2005/06:122

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 mars 2006

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att lägsta belopp för penningböter höjs från 100 kr till 200 kr och att högsta belopp för penningböter höjs från 2 000 kr till 4 000 kr samt att högsta belopp för gemensamt straff i penningböter höjs från 5 000 kr till 10 000 kr. Vidare föreslås att lägsta dagsbotsbelopp höjs från 30 kr till 50 kr samt minsta bötesbelopp för dagsböter från 450 kr till 750 kr.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i brottsbalken.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Nuvarande förhållanden	5
4.1	Gällande rätt.....	5
4.2	Penningböter eller dagsböter.....	6
4.3	Strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot	6
4.4	Utgångspunkter för förändringen.....	7
5	Bötesbeloppen för penningböter.....	7
5.1	Bör beloppen höjas?.....	7
5.2	Höjningens storlek	8
6	Skall även lägsta dagsbotsbelopp höjas?.....	9
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	11
8	Övriga konsekvenser av framlagda förslag	11
9	Författningskommentar	12
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	13
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	14
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	15
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	16
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:122

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 2, 3 och 6 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

2 §¹

Dagsböter skall bestämmas till ett antal av minst trettio och högst ett-hundrafemtio.

Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp från och med *trettio* till och med ettusen kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Om det finns särskilda skäl, får dagsbotens belopp jämkas.

Minsta bötesbelopp är *fyrhund-rafemtio* kronor.

Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp från och med *femtio* till och med ettusen kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Om det finns särskilda skäl, får dagsbotens belopp jämkas.

Minsta bötesbelopp är *sjuhund-rafemtio* kronor.

3 §²

Penningböter skall bestämmas till lägst *ettundra* kronor och högst *tvåusen* kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

Penningböter skall bestämmas till lägst *tvåhundra* kronor och högst *fyratusen* kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

6 §³

Böter som gemensamt straff för flera brott döms ut i dagsböter, om något av brotten bör föranleda dagsböter.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *femtusen* kronor.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *tiotusen* kronor.

Om det för något av brotten är föreskrivet ett visst lägsta bötesstraff, får detta inte underskridas.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006.

¹ Senaste lydelse 1991:240.

² Senaste lydelse 1991:240.

³ Senaste lydelse 1993:201.

De nu gällande reglerna om böter trädde i kraft den 1 januari 1992 (prop. 1990/91:68, bet. 1990/91:JuU10, rskr. 1990/91:155, SFS 1991:240). Då höjdes lägsta och högsta belopp för penningböter samt lägsta dagsbotsbelopp. Vidare gjordes förändringar när det gäller antalet dagsböter som kan dömas ut.

Frågan om penningbotsbeloppens storlek aktualiserades i propositionen Fortsatt arbete för en säker vägtrafik (prop. 2003/04:160) och regeringen uttalade där sin avsikt att överväga hur framför allt penningbotsbeloppen kan anpassas till den förändring av främst penningvärdet som skett sedan år 1992 (a. prop. s. 69 f.).

En promemoria har upprättats med förslag till förändringar av högsta och lägsta belopp för penningböter (dnr 2004/8724/P, Ds 2005:41).

Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2005/6306/L5).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 februari 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Yttrandet finns i *bilaga 4*.

I förhållande till det remitterade förslaget har endast tiden för lagändringarnas ikraftträdande ändrats. Inom Åklagarmyndigheten pågår en översyn av den s.k. brottskatalogen, d.v.s. de bilagor till Riksåklagarens föreskrifter (1999:178) om ordningsbot för vissa brott där ordningsbotens belopp anges i anslutning till de olika brotten. Eventuella ändringar i brottskatalogen bör lämpligen träda i kraft samtidigt som lagändringarna.

4 Nuvarande förhållanden

4.1 Gällande rätt

Reglerna om bötesstraff finns i 25 kap. brottsbalken. I 1 § föreskrivs att bötesstraff skall dömas ut i form av dagsböter, penningböter eller normerade böter. Om inget annat är föreskrivet skall bötesstraff dömas ut i dagsböter, eller om brottet bör föranleda ett lägre straff än 30 dagsböter, i penningböter.

När det gäller ramarna för straffmätningen föreskrivs i 2 § att det minsta antalet dagsböter är 30 och det högsta är 150. Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp om lägst 30 kr och högst 1 000 kr efter vad som bedöms skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Om det finns särskilda skäl, får dagsbotens belopp jämkas. Minsta bötesbelopp vid dagsböter är 450 kr.

Penningböter skall i enlighet med 3 § bestämmas till lägst 100 kr och högst 2 000 kr. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet gäller det. Det går däremot inte att underskrida det lägsta beloppet.

Böter får enligt 5 § användas som gemensamt straff för flera brott om böter kan följa på vart och ett av brotten. Föranleder något av brotten dagsböter skall det gemensamma straffet enligt 6 § första stycket dömas ut i dagsböter. Enligt 6 § andra stycket får gemensamt straff i dagsböter uppgå till högst 200 dagsböter och när det gäller penningböter till högst 5 000 kr.

Antalet dagsböter och penningbotens storlek bestäms av brottets straffvärde.

4.2 Penningböter eller dagsböter

Gränsdragningen mellan dagsböter och penningböter är ofta fastlagd redan genom att det i den aktuella straffbestämmelsen föreskrivs att brottet skall medföra penningböter. I andra fall där penningböter döms ut är inte denna gräns fastlagd på det sättet utan den bötesform som skall användas bestäms huvudsakligen efter det enskilda brottets straffvärde och de övriga omständigheter som kan inverka på straffmätningen. Gränsen dras då i stället genom bestämmelsen i 25 kap. 1 § brottsbalken där det sägs att om inget annat är föreskrivet skall bötesstraff dömas ut i dagsböter eller, om brottet bör föranleda ett lägre straff än 30 dagsböter, i penningböter. Gränsen mellan de olika bötesformerna är alltså i de fallen flytande vilket bl.a. medför att penningböter döms ut även för ett antal brottsbalksbrott.

4.3 Strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot

Penningböter kan dömas ut av domstol genom dom, eller åläggas någon genom strafföreläggande eller genom föreläggande av ordningsbot. Bestämmelserna om strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot finns i 48 kap. rättegångsbalken och i två anslutande författningar, nämligen strafföreläggandekungörelsen (1970:60) och ordningsbotskungörelsen (1968:199).

Föreläggande av ordningsbot får enligt 48 kap. 13 § rättegångsbalken enbart utfärdas beträffande brott för vilka endast kan följa penningböter. Föreläggande av ordningsbot utfärdas enligt 48 kap. 1 § rättegångsbalken av en polisman eller, med stöd av 48 kap. 20 § rättegångsbalken och 2 § ordningsbotskungörelsen, av åklagare och i vissa fall av tulltjänsteman. Riksdagen har antagit ett lagförslag som innebär att även kustbevakningstjänstemän från och med den 1 april 2006 skall kunna utfärda föreläggande av ordningsbot (prop. 2005/06:33, bet. 2005/06:JuU9, rskr. 2005/06:146).

I ett strafföreläggande får föreläggas bötesstraff såväl i penningböter som i dagsböter. Strafföreläggande utfärdas enligt 48 kap. 1 § rättegångsbalken av en åklagare.

Frågan om penningbotsbeloppen aktualiserades i propositionen Fortsatt arbete för en säker vägtrafik (prop. 2003/04:160) och regeringen konstaterade att det fanns skäl att överväga hur framför allt penningbotsbeloppen på ett lämpligt sätt kan anpassas till den förändring av främst penningvärdet som skett sedan år 1992, då bötesbeloppen senast ändrades (a. prop. s. 69 f.).

Det högsta och lägsta beloppet för penningböter har varit oförändrat sedan 1992. Under tiden har såväl den allmänna prisnivån som den allmänna lönenivån ökat. Med hänsyn till den tid som förflutit sedan bötesbeloppen senast ändrades och den ekonomiska utveckling som skett under denna tid finns det skäl att överväga en justering av bötesbeloppen.

5 Bötesbeloppen för penningböter

5.1 Bör beloppen höjas?

Regeringens förslag: Penningbotsbeloppen höjs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har, med några undantag, tillstyrkt eller inte haft någon erinran mot förslaget. Här kan särskilt framhållas att *Åklagarmyndigheten* anfört att en höjning enligt förslaget också ger ett nödvändigt utrymme för en allmän översyn av bötesbeloppen i Riksåklagarens föreskrifter om ordningsbot. *Hovrätten för nedre Norrland* har avstyrkt förslaget och anfört att det saknas tillräckliga skäl för att de föreslagna ändringarna skall genomföras isolerat. Enligt hovrätten bör eventuella ändringar övervägas vid en allmän översyn av bötesstraffet. Vidare har *Sveriges advokatsamfund* förordat att frågan om justering av penningbotsnivåerna bör anstå och i stället behandlas inom ramen för en allmän påföljdsöversyn.

Skälen för regeringens förslag: Lägsta belopp för penningböter är 100 kr och det högsta är 2 000 kr. Högsta belopp för gemensamt straff är 5 000 kr.

Frågan är om den relativa urholkning av bötesbeloppens värde som skett sedan 1992 i sig är så stor att det redan på den grunden finns skäl att justera nivåerna för penningböter. Prisökningstakten under de år som de nuvarande nivåerna för penningböter har gällt har inte varit större än cirka 20 procent. Den allmänna lönenivån har däremot ökat med 50 procent sedan år 1992, dvs. betydligt mer än inflationen. Detta tyder på en påtaglig standardökning i samhället som måste beaktas när det gäller att mäta den ekonomiska uppoffring som ett bötesstraff bör innebära för den böt-fällde. Även om den nuvarande pris- och löneutvecklingen inte motsvarar den som föregick den senaste reformen, skapar redan löneutvecklingen under senare år ett utrymme för justering av bötesnivåerna.

En viktig omständighet är att det numera är relativt vanligt förekommande att maximibeloppet för en penningbot, 2 000 kr, eller ett belopp strax därunder, mäts ut. Det gäller vid hastighetsöverträdelser och vid

överträdelse av förbuden mot innehav av utrustning som varnar för eller stör radar- och laserkontrollinstrument för hastighetsövervakning. Den stora mängden hastighetsöverträdelser gör således att den övre delen av straffskalan för penningböter utnyttjas i relativt stor utsträckning.

Frågan om bötesnivåernas storlek är aktuell särskilt i samband med yrkestrafik. Flera remissinstanser, däribland *Vägverket*, *Vägtrafikinspektionen* och *Trafikpolisernas samarbetsorganisation* anser att de förhållandevis lindriga straffen för överträdelser av bestämmelser om bl.a. kör- och vilotider utgör ett problem. Skälet anges vara att den ekonomiska uppoffringen som följer av att bryta mot bl.a. dessa regler är lägre i Sverige än i många andra EU-länder. *Vägtrafikinspektionen* har framfört att bötesbeloppen för penningböter bör justeras, bl.a. för att straffsatserna för brott mot kör- och vilotider bättre skall harmoniera med de bötesnivåer som råder i andra EU-länder.

I enlighet med 48 kap. 14 § rättegångsbalken och Riksåklagarens föreskrifter (1999:178) om ordningsbot för vissa brott utfärdas ordningsbot för de brott som upptas i ett antal bilagor till föreskrifterna, den s.k. brottskatalogen. Det lägsta belopp för penningböter som förekommer i brottskatalogen är 200 kr och det högsta är 2 000 kr. En översyn av bötesbeloppen i brottskatalogen förutsätter att ramarna för användning av penningböter läggs fast för en längre tid. Som *Åklagarmyndigheten* anfört ger den föreslagna höjningen utrymme för en allmän översyn av bötesbeloppen i brottskatalogen.

Slutsatsen blir därför sammantaget att minimi- och maximibeloppen bör höjas för enstaka brott och även för gemensamt straff. Regeringen behandlar nedan de invändningar som framförts att en justering av penningbotsbeloppen bör anstå till dess en samlad bedömning kan göras inom ramen för en allmän översyn av påföljdssystemet, se kap. 6.

5.2 Höjningens storlek

Regeringens förslag: Det lägsta beloppet för penningböter höjs till 200 kr, det högsta beloppet höjs till 4 000 kr och det högsta beloppet för gemensamt straff höjs till 10 000 kr.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Vägverket* har anfört att de högsta beloppen bör höjas mer än vad som föreslagits, dels eftersom de föreslagna justeringarna inte kommer att ha tillräckligt avskräckande effekt, dels därför att de svenska bötesnivåerna är för låga internationellt sett. Förutom *Vägverket* har även *Vägtrafikinspektionen* ansett att en ytterligare höjning bör ske av de högsta beloppen för penningböter. *Socialstyrelsen* har funnit att de föreslagna beloppsgränserna, trots att de inte motiveras fullt ut av effekterna av penningvärdets förändring och den allmänna lönenivån, är skäliga med hänsyn till behovet av att skapa utrymme för justeringar utan att det vid varje tillfälle blir nödvändigt att ändra lagstiftningen.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens bedömning är i enlighet med vad som redovisats ovan att minimi- och maximibeloppen bör höjas

för enstaka brott såväl som för gemensamt straff. Frågan är då hur mycket beloppen skall höjas och vilken metod som bör användas för att åstadkomma en lämplig höjning.

Med utgångspunkt enbart från penningvärdesförändringen skulle det lägsta beloppet för penningböter bli 120 kr, det högsta 2 400 kr och det högsta beloppet för gemensamt straff skulle bli 6 000 kr. Om i stället löneutvecklingen under perioden används som den huvudsakligt styrande faktorn skulle beloppen komma att hamna på respektive 150 kr, 3 000 kr och 7 500 kr. Om en nettoeffekt av allmän löneökning och penningvärdeförsämring beräknas skulle beloppen hamna någonstans mellan dessa nivåer.

Vid bedömningen av vilka penningbotsbelopp som är lämpliga räcker det dock inte att se till penningvärdeförändring eller förändringar i löne- och standardnivåerna och matematiskt räkna ut den nivå som följer av dessa värden. Regeringen delar uppfattningen att dessa faktorer i och för sig ger ett utrymme för en justering av beloppen. Överväganden om vilken höjning som bör genomföras måste därutöver låta sig styras även av andra faktorer. En sådan är att de högsta och lägsta bötesbeloppen skall kunna stå sig och tillämpas en längre tid och inte behöva ändras alltför ofta. Det är alltså motiverat att skapa ett tillräckligt utrymme för kommande justeringar av t.ex. bötesbeloppen i den s.k. brottskatalogen utan ett alltför snabbt behov av ny lagstiftning. En annan faktor som måste beaktas är att bötesbelopp bör vara jämna, lättöverskådliga samt lätta att hantera. Promemorian har föreslagit en fördubbling av lägsta och högsta belopp för penningböter, vilket de flesta remissinstanser accepterat. Att såsom *Vägverket* och *Vägtrafikinspektionen* föreslagit ytterligare höja de högsta beloppen i avskräckande syfte skulle leda för långt.

Mot bakgrund av vad som nu anförts framstår en fördubbling av lägsta och högsta belopp för penningböter som rimlig. Det betyder att lägsta belopp bör vara 200 kr, högsta belopp 4 000 kr och högsta belopp för gemensamt straff i penningböter bör vara 10 000 kr.

6 Skall även lägsta dagsbotsbelopp höjas?

Regeringens förslag: Lägsta dagsbotsbelopp höjs till 50 kr. Minimumbeloppet höjs till 750 kr.

Promemorians bedömning: I promemorian behandlades frågan om höjning av lägsta dagsbotsbelopp men det bedömdes att saken i stället borde övervägas i samband med den allmänna översyn av påföljdssystemet som regeringen aviserat. Promemorian innehöll därför inget förslag om ändring i reglerna om dagsböter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot den bedömning som redovisats i promemorian. *Hovrätten för nedre Norrland* har, liksom *Domstolsverket*, *Åklagarmyndigheten*, *Tullverket* och *Sveriges advokatsamfund*, dock särskilt framhållit de tröskel-effekter som kan uppstå i förhållandet mellan dagsböter och penningböter.

Skälen för regeringens förslag: Nivåerna på dagsbotsbeloppen följer genom sin konstruktion ganska väl den allmänna pris- och löneutvecklingen i samhället. Därför kommer inte samma urholkningseffekt att drabba dagsbotsstraffet som systemet med penningböter kan komma att vidkännas när penningvärdet försämras eller den allmänna lönenivån stiger. Frågan är då om förhållandet mellan penningböter och dagsböter ger anledning att justera dagsbotsbeloppet.

Hovrätten för nedre Norrland, Domstolsverket och Tullverket har pekat på det förhållandet att även om penningböter är ett lindrigare straff än dagsböter kan, om man ser till det totala bötesbeloppet i kronor, ett penningbotsstraff inte sällan medföra ett högre bötesbelopp än ett dagsbotsstraff, trots att det sistnämnda i princip skall dömas ut för en gärning med ett högre straffvärde. De har härvid anfört att det är olyckligt om dessa negativa tröskeeffekter i systemet ökar. *Hovrätten för nedre Norrland* har redovisat att en inte obetydlig del av de dagsbotsstraff som döms ut avser personer med förhållandevis låg inkomst och med försörjningsbörda. *Hovrätten* har anfört att den grundläggande principen att dagsböter är en allvarligare påföljd än penningböter därför riskerar att urholkas om förslaget genomförs. *Domstolsverket* har angett att en ordning där allvarligare brott leder till en mindre effekt för gärningsmannen än ett mindre allvarligt brott av samma slag måste för allmänheten framstå som mycket svårförståelig. *Åklagarmyndigheten* har förklarat att det kan strida mot det allmänna rättsmedvetandet om det totala bötesbeloppet blir lägre när ett brott är så allvarligt att penningböter inte är en tillräcklig påföljd utan den svårare påföljden dagsböter bör väljas.

Regeringen instämmer i allt väsentligt i de synpunkter som framförts. De tröskeeffekter som redovisats kan naturligtvis förskjuta den relativa balans som är avsedd att råda mellan olika former av bötesstraff. Såsom *Åklagarmyndigheten* har anfört kan det inte uteslutas att det finns en risk att detta kan minska acceptansen för påföljdssystemet i denna del.

För att motverka en alltför påtaglig obalans bör, som *Åklagarmyndigheten* har föreslagit, dagsbotsminimum redan nu höjas med 20 kr så att nytt lägsta belopp blir 50 kr. En höjning i den storleksordningen råder i och för sig inte bot på den tröskeeffekt som riskerar att snedvrیدا systemet, men minskar den effekten. En sådan höjning har också tidigare föreslagits (SOU 1995:91). Höjningen medför även en rimlig och relativt begränsad höjning av minsta bötesbeloppet för dagsböter.

En höjning av lägsta dagsbotsbelopp aktualiserar också frågan om det högsta dagsbotsbeloppet bör höjas, bl.a. av rättviseskäl. En sådan höjning väcker dock principiella frågor om användningen och utformningen av bötessystemet.

I nuläget saknas underlag för en genomgripande analys av förhållandet mellan penningböter och dagsböter samt systemet för användning av bötesstraff. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* liksom *Hovrätten för nedre Norrland, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Tullverket* och *Sveriges advokatsamfund* har satt förslagen i samband med en allmän översyn av påföljdssystemet. Regeringen har tidigare förutskickat att frågan om utformningen av påföljdssystemet skall bli föremål för fortsatta analyser och överväganden. Ett viktigt mål för översynen är att försöka göra påföljdssystemet mer överskådligt och lättare att tillämpa. Frågan om bötessystemets utformning är komplex och kräver ingående övervä-

ganden. De frågor som nu har tagits upp kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för den allmänna påföljdsöversynen. Detta möjliggör en behandling av frågorna i ett vidare perspektiv och skapar förutsättningar för mer genomgripande förändringar.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det bör dock även beaktas att den översyn av den s.k. brottskatalogen som pågår inom Åklagarmyndigheten kan genomföras och träda i kraft samtidigt. Lagändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 oktober 2006.

I fråga om den nya lagstiftningens tillämplighet på brott som har begåtts före ikraftträdandet måste 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen beaktas. Bestämmelsen innebär bl.a. att svårare brottspåföljd inte får åläggas för en gärning än den som var föreskriven när gärningen begicks. Samma betydelse finns i artikel 7 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Denna konvention gäller sedan den 1 januari 1995 som lag i Sverige. Vidare skall bestämmelsen i 5 § andra stycket lagen (1964:163) om införande av brottsbalken beaktas. Där föreskrivs att straff skall bestämmas efter den lag som gällde när gärningen företogs men att, om en annan lag gäller när dom meddelas, den lagen skall tillämpas, om den leder till frihet från straff eller till lindrigare straff.

Ändringarna av beloppsgränserna för penningböter, minimibeloppet för varje dagsbot samt minsta bötesbelopp för dagsböter innebär skärpningar av lagstiftningen. Äldre lag skall därför tillämpas vid bedömning av gärningar som begåtts före ikraftträdandet. Några övergångsbestämmelser behövs inte.

8 Övriga konsekvenser av framlagda förslag

En höjning av penningbotsnivån medför inte några merkostnader för berörda myndigheter eller domstolarnas rättstillämpande verksamhet.

Regeringens förslag innebär att högsta och lägsta belopp för penningböter fördubblas. Detta kommer också att leda till att statens inkomster ökar. Det är dock osäkert hur hög den faktiska ökningen av inkomsterna blir.

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

25 kap.**2 §**

Första stycket är oförändrat. Ändringen i *andra stycket* innebär att lägsta dagsbotsbelopp höjs från 30 kr till 50 kr och medför att lägsta sammanlagda bötesbelopp som kan dömas ut för dagsböter, utan jämkning enligt *andra stycket*, höjs från 900 kr till 1 500 kr. I *tredje stycket* höjs minsta bötesbelopp som kan dömas ut efter jämkning från 450 kr till 750 kr. Ändringarna har behandlats i avsnitt 6.

3 §

Ändringen innebär att lägsta beloppet för penningböter höjs från 100 kr till 200 kr samt högsta beloppet från 2 000 kr till 4 000 kr. Grunderna för höjningen behandlas i avsnitt 5.1 och frågan om höjningens storlek behandlas i avsnitt 5.2.

6 §

I *andra stycket* höjs det högsta sammanlagda belopp som kan dömas ut i penningböter som ett gemensamt straff för flerfaldig brottslighet från 5 000 kr till 10 000 kr. Paragrafen är i övrigt oförändrad. Ändringen har behandlats i avsnitt 5.1.

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 3 och 6 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

3 §¹

Penningböter skall bestämmas till lägst *ett*hundra kronor och högst *två*tusen kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

Penningböter skall bestämmas till lägst *två*hundra kronor och högst *fyr*tusen kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

6 §²

Böter som gemensamt straff för flera brott döms ut i dagsböter, om något av brotten bör föranleda dagsböter.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *fem*tusen kronor.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *ti*otusen kronor.

Om det för något av brotten är föreskrivet ett visst lägsta bötesstraff, får detta inte underskridas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 1991:240.

² Senaste lydelse 1993:201.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2005/06:122
Bilaga 2

Yttrande över departementspromemorian Högsta och lägsta belopp för penningböter (Ds 2005:41) har avgetts av Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för nedre Norrland, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Skatteverket, Tullverket, Vägverket, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Vägtrafikinspektionen, Trafikpolischefernas samarbetsorganisation och Motormännens riksförbund.

Följande remissinstanser har inbjudits men avstått från att yttra sig: Nyköpings tingsrätt, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, Länsstyrelsernas arbetsgrupp för körkort och yrkesmässig trafik.

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 2, 3 och 6 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

2 §¹

Dagsböter skall bestämmas till ett antal av minst trettio och högst ett-hundrafemtio.

Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp från och med *trettio* till och med ettusen kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Om det finns särskilda skäl, får dagsbotens belopp jämkas.

Minsta bötesbelopp är *fyrhund-rafemtio* kronor.

Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp från och med *femtio* till och med ettusen kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt. Om det finns särskilda skäl, får dagsbotens belopp jämkas.

Minsta bötesbelopp är *sjuhund-rafemtio* kronor.

3 §²

Penningböter skall bestämmas till lägst *ettundra* kronor och högst *tvåusen* kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

Penningböter skall bestämmas till lägst *tvåhundra* kronor och högst *fyratusen* kronor. Om ett lägre högsta belopp är särskilt föreskrivet, gäller dock detta.

6 §³

Böter som gemensamt straff för flera brott döms ut i dagsböter, om något av brotten bör föranleda dagsböter.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *femtusen* kronor.

Om det för något av brotten är föreskrivet ett visst lägsta bötesstraff, får detta inte underskridas.

Som gemensamt straff får dagsböter bestämmas till ett antal av högst tvåhundra och penningböter till ett belopp av högst *tiotusen* kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 1991:240.

² Senaste lydelse 1991:240.

³ Senaste lydelse 1993:201.

Lagrådets yttrande

Prop. 2005/06:122
Bilaga 4

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-02-14

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, f.d. justitierådet Inger Nyström och regeringsrådet Lars Wennerström.

Bötesbelopp

Enligt en lagrådsremiss den 9 februari 2006 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Axel Petersson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar proposition 2005/06:122 Bötesbelopp.